

СИЛАБУС

дисципліни «ЦІННІСНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ФАХІВЦЯ»

Освітній рівень:	бакалавр
Спеціальність:	263 Цивільна безпека
Термін навчання:	3 семестр (5 і 6 квартали);
Формат навчання:	6 кредитів ECTS (180 годин); лекції: 5 квартал 3 години на тиждень 6 квартал 2 години на тиждень практичні роботи: 2 години на тиждень
Мова викладання:	українська

Кафедра, що викладає: Філософії і педагогіки

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2449>

Консультації: понеділок-четвер 14:00-15:00 (крім святкових днів), Тімс:
<https://teams.microsoft.com/l/team/19%3AQRv1wd0Kk0jNbY88xPG4A6jxoTNGfs4bWhshETzvEbI1%40thread.tacv2/conversations?groupId=3ac0ba02-b467-48bf-9ec9-34df7ab41951&tenantId=6cbb82a7-8f8b-4e21-8922-e8dd1f03e636>

Викладач:

Захарчук Олексій Феліксович

доцент кафедри філософії і педагогіки,
Кандидат філософських наук, доцент

E-mail: zakharchuk.o.f@nmu.one

лекції та практичні заняття проводяться
відповідно до розкладу.

1. Анотація до курсу

Ціннісні компетенції фахівця – обов'язкова дисципліна навчального плану підготовки бакалаврів за спеціальністю К10 «Цивільна безпека».

Дисципліна складається з двох змістовних модулів. Перший модуль «Культура в соціальному вимірі людини» присвячена опануванню проблем культури як фундаментального простору здійснення буття людини. Другий модуль «Критичне мислення» присвячений опануванню філософського досвіду людства як ціннісної основи формування свідомості сучасного фахівця. Через знання щодо основ культур й філософії формуються ціннісні компетенції, які забезпечують світоглядну, комунікативну, етичну та естетичну основу сучасної особистості.

Модуль 1 спрямований на досягнення низки результатів навчання, серед яких: здатність аналізувати та систематизувати культурні явища та феномени, на основі яких можливо генерувати нові ідеї, та здатність використовувати культурний досвід людства при виборі найбільш оптимальної моделі поведінки у новій ситуації. Розглядаються питання сутності культури і цивілізації, їх ролі в житті людини і суспільства, основні етапи та тенденції розвитку світової та української культури, соціокультурні трансформації в сучасному глобалізованому світі та шляхи вирішення сучасних проблем в культурі.

Модуль 2 розглядає процес виникнення й розвитку філософського світогляду, який є необхідною частиною сучасної культури. Увага присвячується, зокрема, таким питанням: що таке світогляд, його сутність, структура, які існують його історичні типи, основні риси цих типів, специфіка й розвиток філософського світогляду. Необхідним елементом структури світогляду є цінності, які з появою філософського типу світогляду стають предметом філософського осмислення. Вивчення цієї частини курсу може допомогти молодому фахівцю в формуванні власної життєвої позиції, заснованої на осмисленій системі цінностей. Набуті при вивченні цього курсу знання дають успішно здійснювати комунікацію в сфері політики.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни - формування компетентностей та системи цінностей, які забезпечують світоглядну, комунікативну, етичну основу сучасної особистості; створюють підґрунтя для формування морально-етичних цінностей, здатність до абстрактного мислення та критичного мислення, аналізу та синтезу, розуміння соціокультурних трансформацій; сприяння розвитку професійних цінностей - відповідальність за результати роботи, професійна етика, чесність, корпоративна культура, повага до людської гідності.

Завдання курсу:

Ознайомлення із світоглядними основами культурних епох та еволюційному розвитку соціокультурних принципів побудови суспільства

Усвідомлення цінностей культурного досвіду людства та його проявів в сфері науки, освіти, мистецтва, моралі.

Ознайомлення із історико-філософськими закономірностями формування критичного мислення на підставі фундаментальних основ європейської філософії.

Опанування фундаментальних філософської методології як інструменту професійної діяльності та об'єктивного обґрунтування політичних поглядів

Оволодіння стратегіями ефективної комунікації та морально-етичними нормами побудови професійної діяльності

3. Результати навчання

- Розвивати здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- Вміти використовувати логіку при прийнятті рішень
- Розвивати здатність бути критичним і самокритичним

- Формувати вміння застосовувати знання у практичних ситуаціях
- Поліпшувати здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді
- Формувати здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та в умовах автономної роботи
- Сприяти зберіганню та примноженню моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства

Дисциплінарні результати навчання сформовано на основі ПРН освітньо-професійній програмі «Цивільна безпека» першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (РН1, РН2).

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
МОДУЛЬ №1. КУЛЬТУРА В СОЦІАЛЬНОМУ ВИМІРІ ЛЮДИНИ
1. Культура в житті людини і суспільства
1. Феномен культури, її сутність і роль у житті соціуму 2. Суб'єкт і об'єкт культури. Людина як творець інтелектуального продукту та штучного середовища. Форми духовної культури 3. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація»: 4. Історична типологія культури
2. Основні етапи розвитку світової культури
1. Соціокультурна динаміка. 2. Культура давніх цивілізацій Сходу. 3. Феномен античної культури. 4. Шляхи розвитку європейської культури від Середньовіччя до індустріальної доби.
3 Українська культура у світовому контексті
1. Особливості розвитку української культури 2. Дискусії щодо витоків української культури 3. Давні культури на теренах України 4. Культура Русі та українського козацького бароко як «золоті етапи» вітчизняної культури 4. Класики української літератури, музики, образотворчого мистецтва (19-поч. 20 ст.)
4. Основні тенденції розвитку сучасної європейської культури
1. «Присмерк Європи» О. Шпенглера та спроби подолати цивілізаційну кризу; комуністична та фашистська альтернатива, «суспільство загального щастя» та його криза на початку 21 ст. 2. Глобалізаційні процеси та соціокультурні трансформації 3. Постмодернізм. Масова та елітарна культура. Субкультури
МОДУЛЬ 2. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ
5. Генеза та розвиток мислення (у дзеркалі розвитку культури)
1. Некритичні та критичні стилі мислення: Від міфу до логосу 2. Філософія як специфічна форма осягнення дійсності

3. Міфологія і філософія лосократичного періоду
4. Роль софістів і Сократа в становленні критичного мислення
Метод пошуку істини Сократа як шлях утворення поняття.
5. Метод пізнання Аристотеля. Заснування логіки як науки.
6. Античний скептицизм як критика догматизму. Наукові тенденції еллінізму

6. Розвиток європейської культури мислення в добу Середньовіччя та Відродження

1. Теологічний характер середньовічної філософії як невід'ємна частина уявлень про духовну складову людини
2. Розвиток моральної проблематики в середньовічній патристиці
3. Раціональний підхід до вирішення теологічних проблем в середньовічній схоластиці
5. Середньовічні погляди на пізнання світу, вчення про двоїсту істину
6. Зв'язок антропоцентричних уявлень доби Відродження з розвитком європейської науки і мистецтва
7. Ренесансний неоплатонізм та натурфілософія як підґрунтя формування наукової методології.

7. Філософія Нового часу як квінтесенція Західна раціоналістична традиція в Європейській філософії XVII-XIX ст.

1. Наука як головна цінність та засіб діяльності новоєвропейської культури: Емпіризм Ф. Бекона, становлення індуктивної логіки. Скептицизм Д. Юма. Сенсуалізм і філософія Дж. Берклі; Р. Декарт та «Картезіанський» спосіб мислення в контексті ньютонівської механістичної наукової парадигми світосприйняття
2. Формування сучасного образу загальнолюдських цінностей в філософії Французького Просвітництва
3. Німецька ідеалістична філософія як синтез новоєвропейських аксіологічних та гносеологічних уявлень
Докритичний і критичний періоди творчості І. Канта; Критика філософії І. Канта Гегелем; Гегелівська діалектика

8. Людина та соціум як актуальна проблема в некласичній та постнекласичній філософії

1. Феномен нового лідерства в порівнянні із адміністративним та менеджерськими підходами
2. Індивідуальне та особистісне в побудові міжкорпоративних відносин.
3. Свобода та відповідальність у побудові ділових відносин
4. Психологічні аспекти успішної комунікації
5. Принципи академічної добросовісності

9. Українська філософія як відображення самобутності української ментальної культури та її зв'язок з європейською філософською традицією

1. Міфо-релігійні уявлення східних слов'ян.
 2. Філософська думка Київської доби.
 3. Специфічні риси українського світогляду та філософських вчень
 4. Розвиток філософії у Києво-Могилянській академії.
 5. Філософія Григорія Сковороди.
 6. Філософія Панфіла Юркевича
 7. Філософські погляди Т.Г. Шевченка
- Новітня українська філософія

10. Соціально-психологічні аспекти корпоративної діяльності

1. Феномен нового лідерства в порівнянні із адміністративним та менеджерськими підходами
2. Індивідуальне та особистісне в побудові міжкорпоративних відносин.
3. Свобода та відповідальність у побудові ділових відносин
4. Психологічні аспекти успішної комунікації
5. Принципи академічної доброчесності

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Модуль 1

- 1. Культура як соціальне явище. Форми духовної культури**
 1. Міф і релігія– історичні форми культурної свідомості
 2. Мистецтво, його специфіка, види та значення в житті людини
 3. Ідеологія і культура. Мистецтво на службі режиму
 4. Наука як форма культури. Науково-технічний прогрес і культура
 5. Університетська освіта. Історія освіти в Русі-Україні. Становлення вищої освіти в Україні: Острозька та Києво-Могилянська академія
 6. Роль національної мови в розвитку культури. Українська мова як історична категорія: процеси русифікації, мовна політика на сучасному етапі
- 2. Українська культура на шляху до суверенності**
 1. Шляхи розвитку української культури в 20 ст.
 2. Процеси декомунізації та становлення національної самосвідомості в українській культурі періоду незалежності
 3. Визначні події, імена в полі сучасної української культури
 4. Україна в діалозі культур сучасного світу. Кримськотатарська культура
 5. Видатні діячі культури української діаспори
- 3. Художня культура 20 ст.: модернізм і постмодернізм**
 1. Криза ідей Просвітництва та нові тенденції в художній культурі кін. 19-20 ст.
 2. Стиль модерн та нові напрямки модернізму
 3. Авангардні течії в європейському та українському мистецтві
 4. Постмодернізм як новий етап світової культури і мистецтва

Модуль 2

- 4. Аксіологічний аспект критичного мислення**
 1. Аксіологія як вчення про цінності
 2. Принципи та обґрунтування цінностей в ракурсі історії філософії
 3. Ціннісні орієнтири людини в сучасному світі
 4. Футуристичні перспективи ціннісного становлення людини та суспільства
- 5. Етичний аспект критичного мислення**
 1. Сутність поняття етика
 2. Історико-філософський простір етичної проблематики
 3. Сучасні виміри етики: етика долженствования, етика ненасильства, етика всеприйняття
 4. Професійна та корпоративна етика

6. Морально-ціннісні основи соціокультурної комунікації

1. Моральні цінності як елементи духовної культури. Культура міжособистісних взаємовідносин: соціальний, психологічний, моральний аспект
2. Уявлення про загальнолюдські цінності та загальнолюдські компоненти моралі. Проблема добра і зла.
3. Свобода та відповідальність особистості в суспільстві
4. Уявлення про соціальні інститути. Держава як визначальний соціальний інститут.
Роль держави в умовах тоталітаризму та демократії

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: персональний комп'ютер або ноутбук. Мультимедійна система для демонстрації презентацій; Екран для перегляду аудіо і відеоматеріалу

Програмне забезпечення: ОС Windows, MS Office, Mathcad, Дистанційна платформа Moodle, MS Teams.

Гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1 Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів складатиме не менше 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
40	60	30	100

Підсумкове оцінювання (якщо аспірант набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити	Диференційований залік відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань, 1 відкритого запитання. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 4 бали. Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 20 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями:
---	--

оцінку)	<p>18-20 балів – відповідь правильна, точна; 15-17 балів – відповідь правильна, складає 80%; 10-14 балів – відповідь не повна, складає 50%; 5-9 бали – відповідь складає 20-40%; 1-4 бали – відповідь складає до 10%; 0 балів – відповіді немає. Максимальна кількість балів за диференційований залік: 100</p>
----------------	---

6.3 Критерії оцінювання теоретичної частини (разом 40 балів).

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, яке містить 4 питання, кожне з яких оцінюється у 10 балів.

У разі використання технології дистанційної освіти опитування за контрольними питаннями може проводитися з використанням інструментів Office 365 та Teams.

Правильна відповідь **кожного питання** оцінюється 10 балами, а саме:

- **9-10 балів** – відповідь правильна, точна;
- **7-8 балів** – відповідь правильна, складає 80%;
- **5-6 балів** – відповідь не повна, складає 50%;
- **4-2 бали** – відповідь складає 20-40%;
- **1 бал** – відповідь неправильна повністю;
- **0 балів** – відповіді немає.

6.4 Критерії оцінювання практичної частини (разом 60 балів)

Практична робота передбачає виконання індивідуального завдання (1 завдання) та опанування тем практичних занять (12 тем). Правильна відповідь, або виконане індивідуальне завдання оцінюється максимально в 5 балів, а саме:

- **5 балів** – відповідь правильна, точна;
- **4 бали** – відповідь правильна, складає 80%;
- **3 бали** – відповідь не повна, складає 50%;
- **2 бали** – відповідь складає 20-40%;
- **1 бал** – відповідь неправильна повністю;
- **0 балів** – відповіді немає.

В індивідуальній роботі передбачено оцінювання елементів дослідницьких підходів (аналізу, синтезу, логічної аргументації, узагальнення, реферування та анування першоджерел тощо).

1. Політика курсу

7.1 Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у

Національному технічному університету "Дніпровська політехніка"
<http://surl.li/alvis>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути

виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2 Комунікаційна політика

Усі письмові запитання до викладача щодо навчальної дисципліни можуть надсилатися на персональну корпоративну електронну пошту, на платформу Teams та на вайбер викладача.

7.3 Політика щодо перескладання

Роботи, які надано викладачеві для перевірки із порушенням термінів, оцінюються нижчими балами. Перескладання відбувається у разі поважної причини (наприклад, хвороба).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням, він має право опротестувати виставлену оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації Навчально-наукового інституту природокористування.

7.6. Визнання результатів неформальної освіти. Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, регулює «Положення про визнання в НТУ «Дніпровська політехніка» результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті» <http://surl.li/eoyod>.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

До теми лекцій 1-4 і практичних занять 1-3.

Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття). Навчальний посібник. К.: Кондор, 2022. – 304 с.

Історія української культури : курс лекцій для студентів спец. 034 "Культурологія" / [уклад.]: Ю. С. Сабадаш, Ю. М. Нікольченко, Л. Г. Дабло ; [за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш] ; Маріупол. держ. ун-т, Іст. ф-т, Каф. культурології та інформ. діяльності. - Київ : Ліра-К, 2020.. - 167 с.

Історія української культури / В.А. Качкан, О.Б. Величко, Н.М. Божко та ін., - К.: Медицина, 2021.

Культурологія : навч. посіб. / [О. П. Тімченко та ін. ; за ред. проф. О. П. Тімченка] ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. - Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2022. - 303 с.

Нарис історії культури України / М. В. Попович. – 2-ге вид., допов. – Київ : АртЕк, 2017. – 730 с.

Шабанова Ю.О. Філософія культури. – Д.: Ліра, 2019. – 240 с.

Смоліна, Ольга Олегівна. Поетика культури : підруч. для здобувачів третього освіт.-наук. рівня вищ. освіти спец. "Культурологія" / Ольга Смоліна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. - Київ : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля : ЛІРА ЛТД, 2024.- 151 с.

Сучасна культурологія: постмодернізм у логіці розвитку української гуманістики : колект. монографія / [Ю. С. Сабадаш та ін.] ; за заг. ред. проф. Ю. С. Сабадаш ; Маріупол. держ. ун-т. - Київ : Ліра-К, 2021. - 431 с.

До теми лекції 5-10 і практичних занять 4-6.

1. Zaharchuk A.F. THE VALUE ASPECT OF THE IDEA OF A SUPERMAN IN THE SOCIAL AND POLITICAL VIEWS OF FRIEDRICH NIETZSCHE // International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience». –№1 (7). – Ukraine (Dnipro), 2021. – P. 174-184.

2. Захарчук О. Ф. Концептуальна критика демократії в соціально-філософських поглядах Фрідріха Ніцше. "Гілея: науковий вісник": Збірник наукових праць.- К., 2023. Випуск 184-185 (№ 5-6) С.14-18.

3. Захарчук О.Ф. ПОДОЛАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО НІГІЛІЗМУ У ВЧЕННІ ФРІДРІХА НІЦШЕ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НЕКЛАСИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ // Епістемологічні дослідження у філософії, соціальних і політичних науках. – 2023. – Том 6 - (1). – С. 32-40.

4. Захарчук О. Ф. Зв'язок аксіологічного та матеріально-економічного аспекту у соціально-філософських поглядах Фрідріха Ніцше // Грані. - 2024. - Том 27. - № 1, Філософія. - С. 64-70.

5.

Захарчук Олексій, Пазиніч Юлія Феномен війни як елемент загальнофілософських і соціально-політичних поглядів Фрідріха Ніцше // Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія «Філософія. Педагогіка» №2 (7), 2024 рік, С.33-42

6. Zhadiaiev, D., Pavlenko L., Zakharchuk O. Teaching Philosophy in Modern Scientific and Communicative Environment // Суспільство та національні інтереси. - №2(10). - (2025) – P. 37-47.

7. Історія філософії : навчальний посібник / В. А. Буслинський. – Львів: «Новий Світ-2000», 2024.–236 с.
8. Литвинчук О.В., Муляр В.І. Філософія: навч. посібник. Житомир: Житомирська політехніка, 2021. - 403 с.
9. Попович М.Д. Філософія. Історія і теорія: навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2022. – 659 с.
10. Філософія: підручник. - Одеса: Університет Ушинського, 2021. – 350 с.
11. Халапсіс О. В. Філософія : підруч. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. - 196 с.